Joanna Juszczyk-Rygałło*

Edukracja – ideologia wszechobecnej edukacji

Wprowadzenie

Procesy komunikacji międzyludzkiej leżą u podstaw organizacji struktur cywilizacyjnych. Rozwój technologii komunikacyjnych i idący w ślad za nim rozwój mediów jest mechanizmem napędzającym zmiany w życiu społecznym, politycznym, gospodarczym i kulturalnym. Najpierw wykształcony w drodze ewolucji język mówiony uaktywnił przekaz oralny, który umożliwił przekazywanie informacji i gromadzenie zbiorowego doświadczenia. Następnie pojawienie się języka pisanego, początkowo ikonicznego, a później fonetycznego umożliwiło rozpowszechnianie informacji o znacznym stopniu skomplikowania na znaczne odległości. Z kolei wynalezienie druku zapewniło umasowienie przekazu informacji. W wyniku wzrastającego zapotrzebowania na informację wytworzyła się kultura pisma i druku. Jej rozwój, związany ze wzrastającą ilością dostępnej informacji, koncentrował się na odkrywaniu i udoskonalaniu coraz bardziej złożonych technologii przekazu i gromadzenia informacji. Zwieńczeniem tych tendencji było powstanie i rozwój technologii cyfrowych. Pojawił się internet, który przesądził o dalszym rozwoju cywilizacyjnym podążającym w kierunku globalizacji. Dostęp do informacji nie jest już związany w żadnym stopniu z ograniczeniami terytorialnymi, czasowymi i nie podlega lokalnym jurysdykcjom. Ulega też zatarciu różnica między konsumentem i producentem informacji, a często wręcz następuje łączenie tych ról. Proces lawinowo narastających zasobów dostępnej informacji w granicach przekraczających możliwości percepcyjne pojedynczego człowieka ustanowił nowy typ jego zależności społecznej. Rozwój współczesnego społeczeństwa uza-

* dr; Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie.

leżniony został od dostępu jednostek do technik i narzędzi informatycznych (głównie do internetu) oraz od umiejętności ich użytkowników w dziedzinie wykorzystania informacji we wszystkich obszarach ludzkiej aktywności. O ile posługiwanie się coraz większą ilością urządzeń służących do kontaktu z zasobami internetowymi staje się coraz prostsze, a same urządzenia coraz bardziej dostępne dla wszystkich grup społecznych, to bardzo ważnym zadaniem pozostaje edukowanie społeczeństwa w zakresie umiejętności docierania do użytecznej wiedzy.

Edukacja we współczesnym społeczeństwie

Teorie społeczne traktują stan współczesnego społeczeństwa jako kolejny etap jego rozwoju, w którym informacja o zasięgu globalnym jest towarem niematerialnym o statusie równoważnym, a nawet przewyższającym dobra materialne. Społeczeństwo tego typu zostało nazwane społeczeństwem informacyjnym. Przegląd definicji społeczeństwa informacyjnego przedstawił Jerzy Stanisław Nowak[1]. Z kolei Tomasz Goban-Klas i Piotr Sienkiewicz zestawili określenia charakteryzujące zmiany w społeczeństwie, począwszy od 1960 roku aż do końca XX wieku[2]. Najczęściej, spośród wielu określeń, spotyka się w literaturze, zwłaszcza socjologicznej, następujące terminy: społeczeństwo postindustrialne (D. Bell), społeczeństwo technotroniczne (Z. Brzeziński), społeczeństwo sieciowe (M. Castells), społeczeństwo postkapitalistyczne (P. Drucker), społeczeństwo postmodernistyczne (J. Baudrilland, Z. Bauman), społeczeństwo ryzyka (U. Beck), społeczeństwo postrynkowe (J. Ryfkin). W XXI wieku w miejsce pojęcia społeczeństwo informacyjne zaczęto używać określenia społeczeństwo wiedzy, podkreślając w ten sposób znaczenie wiedzy i kreatywności w rozwoju gospodarki, dla której wiedza stała się zasobem wartościotwórczym[3]. W nowych realiach ekonomicznych mówi się o gospodarce opartej na wiedzy, w której funkcjonują organizacje wiedzy. Czynniki charakteryzujące gospodarkę opartą na wiedzy to przede wszystkim:

- rozwój nowych technologii internetowych i zarządzanie wiedzą;
- rosnąca rola edukacji zarówno formalnej, jak i nieformalnej, kształcenia doskonalącego i ustawicznego (całożyciowego);
- zacieśniające się związki pomiędzy edukacją oraz nauką i gospodarką (innowacyjnością).

[1] J.S. Nowak, *Społeczeństwo informacyjne – geneza i definicje*, [w:] J.S. Nowak, G. Bliźniuk (red.), *Społeczeństwo informacyjne*, Katowice 2008, s. 40-47.
[2] T. Goban-Klas, P. Sienkiewicz, *Społeczeństwo informacyjne: szanse, zagrożenia, wyzwania*, Kraków 1999, s. 36-38.
[3] J. Lebowitz, *Strategic intelligence*, New York 2006, s. 7.

Plik zabezpieczony watermarkiem jawnym i niejawnym: 9514283A64393535

W organizacjach wiedzy to właśnie wiedza pracowników jest najważniejszym zasobem ekonomicznym. Dlatego też organizacja oparta na wiedzy to organizacja ucząca się[4]. Model organizacji uczącej się stworzył Peter Senge. W modelu tym uczenie się organizacji to proces, w którym w sposób ciągły odbywa się adaptacja pracowników do zmian i dzielenie się wiedzą, co inspiruje ich do wdrażania innowacji[5]. Sukces takiej organizacji zależy od zdolności do uczenia się i zarządzania własnym samorozwojem każdego pracownika. W ten sposób każdy z nich może powiększać osobisty kapitał intelektualny, który wnosi do organizacji. Organizacja osiąga swoje sukcesy dzięki sukcesom edukacyjnym swoich pracowników, dlatego wymaga od nich ciągłego samodzielnego uczenia się, uczenia innych i uczenia się od innych. Przy tym – jak podkreśla Irena Wojnar – zmianie uległa hierarchia celów tej edukacji. Na pierwszy plan wysuwają się kompetencje, następnie umiejętności, a dopiero na końcu znaczenie mają wiadomości[6]. Edukacja przestaje być prywatną sprawą każdego człowieka, a „poczucie własnej wartości, które zawsze stanowiło bardzo ważną potrzebę psychiczną, stało się pilną potrzebą ekonomiczną – cechą nieodzowną dla umiejętności przystosowania się w coraz bardziej złożonym, prowokującym i konkurencyjnym świecie”[7].

Ze wzrostem roli edukacji coraz mocniej zarysowuje się jednocześnie jej kryzys. „Ideologia społeczeństwa wiedzy przesłania naszą pogłębiającą się niepewność i dezorientację – zakładamy, że wiedza ma służyć rozwojowi społecznemu i jednostkowemu, ale nie wiemy, o jaki jej rozwój chodzi i nie potrafimy zabezpieczyć się przed jej coraz szybciej następującą dewaluacją i dezaktualizacją”[8]. Jerzy Jastrzębski, za Konradem Paulem Liessemannem, pisze też, że „ustawiczna nauka staje się koniecznością, nikt jednak dokładnie nie wie, czego i po co właściwie się uczyć”[9]. Dotyczy to głównie edukacji formalnej, w której dąży się do tego, aby wszystko było opisane, zmierzone i zbadane na każdym etapie kształcenia i przede wszystkim zgodne z formalnymi przepisami nazywanymi efektami kształcenia[10]. To sformalizowane podejście nie daje szans edukacji szkolnej w wyścigu z tempem wielokierunkowych zmian społecznych. Tylko instytucje i organizacje oświatowe, które nie są uzależnione od odgórnie ustalonej koncepcji ich funkcjonowania, są zdolne do samodzielnego identyfikowania i rozwiązywania problemów edukacyjnych. „Jeśli nadal

[4] I. Nonaka, H. Takeuchi, *Kreowanie wiedzy w organizacji*, Warszawa 2000, s. 25-26.
[5] P. Senge, *Piąta dyscyplina*, Warszawa 1998, s. 19.
[6] I. Wojnar, *Humanistyczne intencje edukacji*, Warszawa 2000, s. 198.
[7] N. Braden, *Poczucie własnej wartości w wieku informacji*, [w:] F. Hasselbein, M. Goldsmith, R. Beckhard (red.), *Organizacja przyszłości*, Warszawa 1998, s. 249.
[8] J. Jastrzębski, *Ideologia i komunikacja. O edukacji, pedagogice i mediach*, Wrocław 2011, s. 22.
[9] Tamże, s. 22.
[10] Zob. A. Kruszewska, *Wybrane metody badania dojrzałości szkolnej*, [w:] E. Skoczylas-Krotla, I. Sochacka (red.), *Dylematy współczesnej edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej*, Częstochowa 2012, s. 93-110.

Plik zabezpieczony watermarkiem jawnym i niejawnym: 9514283A64393535

będzie rozwijał się rynek usług edukacyjnych – powstawać będą alternatywy dla szablonowych i schematycznych form edukacji, jakie są typowe dla zestandaryzowanego systemu edukacji publicznej. Uczeń będzie mógł wybierać i wcale nie jest przesądzone, że będzie to dla niego wybór bardziej kosztowny niż korzystanie z tzw. bezpłatnej oświaty"[11]. W ten sposób edukacja stanie się wreszcie działalnością coraz atrakcyjniejszą dla uczniów, którą będą mogli z własnej woli i zgodnie z własnymi preferencjami ulokować w obszarach osobistej aktywności społecznej.

W społeczeństwie wiedzy podstawowym zadaniem stawianym przed systemem edukacyjnym jest nauczenie społeczeństwa nie tylko, jak zdobyć i spożytkować wiedzę, ale przede wszystkim, jak tę wiedzę tworzyć. Wiedza staje się kluczowym elementem przeobrażeń społecznych. Samo znaczenie edukacji ulega zmianie jakościowej – przestaje być dopełnieniem gospodarki i uzyskuje nowe centralne znaczenie. Ryszard Tadeusiewicz stwierdza, że w nowym społeczeństwie „[…] każdy ma mieć możliwość realizowania dowolnych form swojej aktywności niezależnie od tego, gdzie się sam aktualnie znajduje, oraz niezależnie od tego, gdzie zlokalizowane są zasoby, z których chce korzystać"[12]. Edukacja staje się działalnością strategiczną i na tym tle rozwija się dynamicznie rynek usług edukacyjnych, ponieważ usługi te stają się coraz bardziej pożądanym towarem wykorzystywanym do tworzenia zróżnicowanych przestrzeni edukacyjnych, w których kształtować się ma człowiek uczący się. Permanentny dostęp do usług edukacyjnych zaczyna mieć coraz bardziej żywotne znaczenie, jeszcze większe niż inne prawa człowieka.

Edukracja versus technokracja

„Główne cechy społeczeństwa informacyjnego zostały sformułowane w 1973 roku przez Daniela Bella i wskazywały m.in. na dominację naukowców i specjalistów w strukturze zawodowej, na wzroście znaczenia wiedzy teoretycznej, która postrzegana była jako źródło innowacji"[13]. Również Janusz Morbitzer stwierdza, że „[…] wśród najważniejszych cech charakteryzujących społeczeństwo informacyjne wymienia się dominację sektora usług w gospodarce i związany z tym rozwój sektora czwartego (finanse i ubezpieczenie) i piątego (ochrona zdrowia, oświata, nauka), wzrastającą rolę specjalistów i naukowców w strukturze zawodowej, centralne znaczenie wiedzy teoretycznej jako źródła innowacji i polityki oraz

[11] W. Kołodziejczyk, M. Polak, *Jak będzie zmieniać się edukacja*, Warszawa 2011, s. 16-17.

[12] R. Tadeusiewicz, *O potrzebie naukowej refleksji nad rozwojem społeczeństwa informacyjnego*, s. 29, http://winntbg.bg.agh.edu.pl/skrypty/0020/roz1.pdf [dostęp: 20.02.2015].

[13] J.S. Nowak, *Społeczeństwo informacyjne…*, dz. cyt., s. 49.

Plik zabezpieczony watermarkiem jawnym i niejawnym: 9514283A64393535

tworzenie tzw. technologii intelektualnych jako podstawy podejmowania decyzji politycznych i społecznych"[14]. Powyższe charakterystyki pokazują tendencję zmian społecznych, którą można określić jako przejście od technokracji do edukracji. Proces ten przebiega w kontekście zagęszczania się i nasilania procesów komunikacji społecznej (głównie dzięki internetowi), która jest nośnikiem procesów edukacyjnych w sytuacji, w której jednostki mają teoretycznie nieograniczony dostęp do zasobów wiedzy. „Kto […] będzie miał dostęp do tych zasobów, kto będzie umiał korzystać w sposób strategiczny z dostępnych lub niedostępnych informacji, ten będzie miał realny wpływ na rzeczywistość oraz przejmie nad nią faktyczną kontrolę"[15]. Wzrasta więc rola edukracji związanej z umiejętnością czerpania z zasobów wiedzy, maleje natomiast rola technokracji związanej z posiadaniem wiedzy. Technokracja – termin użyty po raz pierwszy przez Williama Henryego Smytha w 1919 roku – jest koncepcją ustroju społecznego, w którym władzę sprawują wysoko kwalifikowani technicy, eksperci i menedżerowie[16]. W technokracji, jak pisze Jerzy Jastrzębski: „[…] pozycja i wartość jednostki była pochodną roli zawodowej, a wiedza miała być przede wszystkim użyteczna i nadająca się do wykorzystania w praktyce, najlepiej produkcyjnej. Wykształcenie utraciło wartość autoteliczną i uległo daleko posuniętej instrumentalizacji"[17]. Fundamentalnym założeniem technokracji jest twierdzenie, że wiedza w całej okazałości jest dostępna jedynie niewielkiej grupie ludzi, którzy mają pełne prawo do przewodzenia w społeczeństwie. Decydujący o sukcesie dostęp do edukacji był często uzależniony od statusu majątkowego, pochodzenia społecznego czy też innej cechy przypisanej jednostce. Aktywność edukacyjna kończyła się w momencie nabycia zasobu wiedzy niezbędnej do realizacji wyznaczonej jednostce roli społecznej. Natomiast w edukracji, dzięki eksplozywnie rozwijającym się technologiom komunikacyjnym, dominować zaczyna ideologia wszechobecnej edukacji związanej z dystrybucją społecznych zasobów informacyjnych. Wiedza jest dostępna dla wszystkich. W zmieniającym się świecie niezbędna jest wzmożona aktywność edukacyjna każdej jednostki społecznej, która musi trwać przez całe życie. Wszyscy, dzięki edukacji, mogą wpływać na zmiany społeczne. Jak pisze Mirosław J. Szymański: „Wprawdzie edukacja […] nie może samodzielnie przebudować świata, ale wskutek tego, że ma ogromny wpływ na wychowanie ludzi i ich

[14] J. Morbitzer, *Od motyki do komputera, czyli droga do społeczeństwa informacyjnego*, „Konspekt" 2001, nr 8, s. 41.
[15] T.T. Brzozowski, *Społeczeństwo informacyjne a gospodarowanie czasem wolnym. Etyczne konsekwencje desakralizacji życia społecznego*, „Przedsiębiorczość – Edukacja" 2009, nr 5, s. 71.
[16] Zob. *Encyklopedia popularna PWN*, Warszawa 2013.
[17] J. Jastrzębski, *Ideologia i komunikacja…*, dz. cyt., s. 48.

Plik zabezpieczony watermarkiem jawnym i niejawnym: 9514283A64393535

kompetencje, jest w stanie wywoływać określone zmiany, stymulować je i wprowadzać niezbędne korekty”[18].

Na rynku relacji społecznych miejsce technokratów coraz częściej zajmują profesjonalni edukatorzy. Tomasz Tadeusz Brzozowski zauważa, że: „Rynek pracy został zdominowany przez sektory edukacyjny i techniczny, i to one głównie otwierają dostęp do umiejętności oraz przejmowania władzy. Sytuacja ta musi rodzić konflikty”[19]. Są to kulturowe napięcia na linii technokracja – edukracja. Ostatecznie jednak technokracja, która doprowadziła do rewolucji komunikacyjnej musi ustąpić miejsca edukracji, która korzysta z tych komunikacyjnych osiągnięć technokracji. Edukracja jest nadbudową technokracji.

Danuta Walczak-Duraj, za Aleksandrem Bardem i Janem Söderqvistem[20], zmianę w strukturze społecznej przedstawia jako proces zmiany paradygmatu: „Proces ten widać wyraźnie na przykładzie paradygmatu Nowej Ekonomii, w której zespołowi czynników społeczno-ekonomicznych, dóbr i środków produkcji – czyli ekonomii «policzalnej» – «dotykalnej» (*tangible economics*), przeciwstawia się nowe pojęcia, oparte na wartościach niewymiernych – ekonomii «niepoliczalnej» (*intangible economics*), takie jak: tożsamość, informacja, wartość intelektualna, kompetencje, wiedza czy reputacja”[21]. Własne konstruowanie tych znaczeń nabiera coraz większej roli, ponieważ jest indywidualnym zadaniem jednostki. W edukracji proces ten coraz bardziej znajduje się w polu możliwości edukacyjnych jednostki. Jednak dokonać tego może tylko jednostka o wysokiej świadomości edukacyjnej, refleksyjna, aktywna, dążąca do samorealizacji. Jak charakteryzuje to Mirosław J. Szymański: „W zmieniającym się świecie niezbędna jest wzmożona aktywność życiowa jednostki. Już w dzieciństwie, potem w latach młodości i w dorosłym życiu musi znajdować swoją drogę, ustalać priorytety, orientować się na wybrane cele, realizować zadania. Biografia współczesnego człowieka stanowi konsekwencję jego kolejnych wyborów, zmagania się z przeciwnościami i radzenia sobie z ryzykiem, które wiąże się z dokonywanymi wyborami i podejmowanym działaniem”[22]. W edukracji pojawia się zatem konieczność ciągłego poszukiwania i konstruowania własnej płynnej tożsamości. W stabilnym i uporządkowanym technokratycznym świecie była ona nadana z racji zajmowania określonego miejsca w strukturze społecznej. W miarę kształtowania się społecznej edukracji tożsamości jej uczestników stają się dobrem wspólnym, które rozwija się wspólnymi siłami i za które odpowiedzialni są wszyscy.

---

[18] M.J. Szymański, *Edukacyjne problemy współczesności*, Kraków – Warszawa 2014, s. 26-27.

[19] T.T. Brzozowski, *Społeczeństwo informacyjne…*, dz. cyt., s. 71.

[20] Zob. A. Bard, J. Söderqvist, *Netokracja. Elita władzy i życie po kapitalizmie*, Warszawa 2006.

[21] D. Walczak-Duraj, *Instytucjonalizacja i instrumentalizacja odpowiedzialności moralnej w społeczeństwie netokratycznym*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Sociologica” 2012, nr 40, s. 92.

[22] M.J. Szymański, *Edukacyjne problemy…*, dz. cyt., s. 74.

Plik zabezpieczony watermarkiem jawnym i niejawnym: 9514283A64393535

Podsumowanie

Edukacja staje się dla coraz większej części społeczeństwa procesem trwającym przez całe życie. Jest bardzo prawdopodobne, że rynek edukacji może stać się najszybciej rozwijającym się rynkiem XXI wieku. Wskazuje na to szereg czynników, których kumulacja powoduje dynamiczny rozwój struktury społecznej, którą nazwać można edukracją – ideologią wszechobecnej edukacji. Dzięki zapewnieniu priorytetów dla rozwoju edukacji możliwe jest znaczące podniesienie poczucia podmiotowości człowieka i jakości życia, co w efekcie umożliwia dokonanie ogromnego skoku cywilizacyjnego. Jak pisze Jacques Delors we wstępie do raportu „Edukacja – jest w niej ukryty skarb": „W obliczu różnorodnych wyzwań edukacja jawi się jako szansa, którą należy bezwzględnie wykorzystać w dążeniu ludzkości do ideałów pokoju, wolności i sprawiedliwości społecznej"[23].

W społeczeństwie wiedzy człowiek w coraz większym stopniu tworzy samego siebie i jest coraz bardziej za siebie odpowiedzialny. W społecznej edukracji zmiany nigdy nie ustają, zatem nigdy nie zanika konieczność uczenia się. Działania edukacyjne powinny zmierzać w tym kierunku, aby ta konieczność stała się potrzebą. Sukcesy będą bowiem odnosić ci, którzy narzucą sobie wewnętrzną dyscyplinę samokształcenia i wezmą na siebie odpowiedzialność za własne kształcenie. Tak właśnie stwierdza Hans Georg Gadamer: „wychowanie jest wychowaniem dla siebie, kształcenie jest kształceniem siebie"[24]. Bo jak głosi stara łacińska sentencja: *non scholae, sed vitae discimus*[25].

Bibliografia

Bard A., Söderqvist J., *Netokracja. Elita władzy i życie po kapitalizmie*, Warszawa 2006.

Braden N., *Poczucie własnej wartości w wieku informacji*, [w:] F. Hasselbein, M. Goldsmith, R. Beckhard (red.), *Organizacja przyszłości*, Warszawa 1998.

Brzozowski T.T., *Społeczeństwo informacyjne a gospodarowanie czasem wolnym. Etyczne konsekwencje desakralizacji życia społecznego*, „Przedsiębiorczość – Edukacja" 2009, nr 5.

Edukacja – jest w niej ukryty skarb. Raport dla UNESCO Międzynarodowej Komisji do spraw Edukacji dla XXI wieku pod przewodnictwem Jacquesa Delorsa, Warszawa 1998.

Encyklopedia popularna PWN, Warszawa 2013.

Gadamer H.G., *Teoria, etyka, edukacja. Eseje wybrane*, Warszawa 2008.

[23] *Edukacja – jest w niej ukryty skarb. Raport dla UNESCO Międzynarodowej Komisji do spraw Edukacji dla XXI wieku pod przewodnictwem Jacquesa Delorsa*, Warszawa 1998, s. 9.

[24] H.G. Gadamer, *Teoria, etyka, edukacja. Eseje wybrane*, Warszawa 2008, s. 259.

[25] „Uczymy się nie dla szkoły, lecz dla życia".

Plik zabezpieczony watermarkiem jawnym i niejawnym: 9514283A64393535

Goban-Klas T., Sienkiewicz P., *Społeczeństwo informacyjne: szanse, zagrożenia, wyzwania*, Kraków 1999.

Jastrzębski J., *Ideologia i komunikacja. O edukacji, pedagogice i mediach*, Wrocław 2011.

Kołodziejczyk W., Polak M., *Jak będzie zmieniać się edukacja*, Warszawa 2011.

Kruszewska A., *Wybrane metody badania dojrzałości szkolnej*, [w:] E. Skoczylas-Krotla, I. Sochacka (red.), *Dylematy współczesnej edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej*, Częstochowa 2012.

Lebowitz J., *Strategic intelligence*, New York 2006.

Morbitzer J., *Od motyki do komputera, czyli droga do społeczeństwa informacyjnego*, „Konspekt" 2001, nr 8.

Nonaka I., Takeuchi H., *Kreowanie wiedzy w organizacji*, Warszawa 2000.

Nowak J.S., *Społeczeństwo informacyjne – geneza i definicje*, [w:] J.S. Nowak, G. Bliźniuk (red.), *Społeczeństwo informacyjne*, Katowice 2008.

Senge P., *Piąta dyscyplina*, Warszawa 1998.

Szymański M.J., *Edukacyjne problemy współczesności*, Kraków – Warszawa 2014.

Tadeusiewicz R., *O potrzebie naukowej refleksji nad rozwojem społeczeństwa informacyjnego*, http://winntbg.bg.agh.edu.pl/skrypty/0020/roz1.pdf [dostęp: 20.02.2015].

Walczak-Duraj D., *Instytucjonalizacja i instrumentalizacja odpowiedzialności moralnej w społeczeństwie netokratycznym*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Sociologica" 2012, nr 40.

Wojnar I., *Humanistyczne intencje edukacji*, Warszawa 2000.

Plik zabezpieczony watermarkiem jawnym i niejawnym: 9514283A64393535

Edukracja – ideologia wszechobecnej edukacji

Słowa kluczowe: *edukacja, społeczeństwo wiedzy, paradygmat, struktury społeczne, komunikacja społeczna*

Streszczenie: *Współcześnie edukacja jest najistotniejszą instytucją formowania jednostki w przestrzeni społecznej, gospodarczej i politycznej. W społeczeństwie wiedzy edukacja zajmuje naczelną pozycję i staje się coraz bardziej pożądanym produktem niematerialnym w organizacjach wiedzy. Zaczyna rozwijać się kult edukacji jako panaceum na bolączki przeobrażającego się społeczeństwa. Jednocześnie ze wzrostem roli edukacji pojawia się jej kryzys; postuluje się jego przezwyciężenie poprzez zmianę paradygmatów w strukturze społecznej. Dostęp do usług edukacyjnych zaczyna mieć coraz bardziej żywotne znaczenie, większe niż inne prawa człowieka. W rozwoju społecznym maleje rola technokracji (posiadania wiedzy), a wzrasta rola edukracji (umiejętności czerpania z zasobów wiedzy). W rozdziale podjęto próbę analizy problemów lokowania się edukacji w strukturach współczesnego społeczeństwa wiedzy i jej wpływu na rozwój społeczny.*

Educracy – ideology of pervasive education

Keywords: *education, knowledge society, paradigm, social structures, social communication*

Abstract: *Nowadays, education is the most important institution that develops an individual in social, economic and political sphere. In knowledge society education holds a dominant position and becomes more and more desired immaterial product in organizations of knowledge. The cult of education begins to develop as a panacea for pains of the transforming society. Simultaneously, increasing role of education is accompanied by its crisis, which is said to be overcome by changing paradigms in social structure. Access to educational services becomes more and more important and even more significant than other human rights. As far as social development is concerned, role of technocracy (possession of knowledge) loses its significance and role of educracy is growing (ability to make use of acquired knowledge). This chapter attempts to analyse problems regarding place of education among the structures of contemporary knowledge society and its influence to social development.*

Plik zabezpieczony watermarkiem jawnym i niejawnym: 9514283A64393535